

Priloga: Rzd-01-13-00001-01

Datum: 7.3.2013

opis enote žive kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00019**

Ime enote: **Pandolo**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **uprizoritve in predstavitve**

Podzvrsti:

igre, folklorno turistične prireditve

Tipološka gesla:

družabna igra, športna igra, tekmovanje

Kratek opis:

Pandolo je tradicionalna istrska družabna in športna igra. Dve ekipi s po tremi igralci tekmujeta v osvajanju ozemlja. Ošiljeno leseno paličico (pandolo) skušata z leseno palico (maco) odbiti čim dlje od začetne točke (baze) v označeno igrišče.

Opis:

Pandolo je tradicionalna istrska družabna in športna igra, v kateri ekipi tekmujeta v osvajanju ozemlja. Igro so otroci in mladina do 60. let 20. stoletja igrali na dvoriščih, ulicah in trgih istrskih vasi in mest. Ob oživitvi leta 1993 je pandolo postal športna igra z zapisanimi pravili, ki jo ekipe igrajo na prirejenih igriščih.

Ekipi skušata 11 cm dolgo ošiljeno leseno paličico (pandolo) s pomočjo 55 cm dolge lesene palice (mace) spraviti čim dlje od začetnega izhodišča (baze) in tako osvojiti čim več ozemlja oziroma igrišča v obliki lijakaste površine. Najprej ena ekipa napada ozemlje, druga ga brani, nato se ekipi zamenjata. Igro sestavljajo servis, ciljanje baze, izbijanje pandola za točke in ocenjevanje razdalje. Napadalec začne igro tako, da z maco udari po bazi ter zavpije »pandolo, pandolo ...« in število do takrat doseženih točk. Pandolo vrže v zrak, ga skuša zadeti z maco in odbiti čim dlje v igrišče. Če servis po trikratnem poizkusu ne uspe, igro nadaljuje njegov soigralec. Nasprotna ekipa je porazdeljena po igrišču in skuša v zraku ujeti pandolo. Če jim to uspe, je napadalec izključen in njegova ekipa ostane brez točk. Po uspešnem servisu sledi ciljanje (izbijanje) baze: eden od obrambnih igralcev z mesta, kjer se je pandolo ustavil, poskuša zadeti bazo, napadalec pa mu poskuša to preprečiti z maco. Če pandolo zadene bazo, je napadalec izločen in igro nadaljuje soigralec. Če pandolo ne zadene baze ali če napadalec odbije pandolo, se igra nadaljuje z izbijanjem za točke. Izbijanje izvede napadalec tako, da z maco udari po konici pandola, da se ta dvigne v zrak, in ga skuša odbiti. Na voljo ima tri udarce. Po prvem in drugem poizkusu napadalec nadaljuje napad z mesta, kjer se je pandolo ustavil. Po tretjem poizkusu se ugotavlja število doseženih točk. Kadarkoli obrambni igralci ulovijo pandolo v zraku, preden se ta dotakne tla, je napadalec izločen iz igre. Za ugotavljanje dosežene razdalje oz. doseženih točk se uporablja dolžina mace. Število točk je enako številu mac. Napadalcu v macah ocenijo razdaljo od izhodišča do točke, kjer se je pandolo ustavil. Če se nasprotna ekipa z oceno ne strinja, razdaljo izmerijo s polaganjem mace na tla. Če je ocena pravilna ali nižja od

izmerjene razdalje, napadalec doseže dvakratno število napovedanih mac. Če pa so razdaljo precenili, izgubijo vse do tedaj dosežene točke. Ekipa, ki je v seštevku dosegla večje število točk, je zmagovalka.

Pandolo po izvoru velja za pastirsko igro, ki naj bi jo v preteklosti na paši igrali otroci in mlajši fantje. Izvirala naj bi iz stare Indije ter se s pastirskim nomadskim načinom življenja širila po svetu. Različne variacije igre igrajo tudi drugod po svetu: v Pakistanu (gilli danda), Ameriki (tip-cat), Franciji (batonnet), na Balkanu (klis) itd. Igra velja za predhodnico bejzbola in kriketa. Na evropskih tleh je omenjena že v rimskih antičnih virih. Pandolo poznajo tudi na Hrvaškem in v Italiji, kjer so prve omembe igre v virih iz 15. in 16. stoletja povezane s prepovedjo igranja zaradi varnosti mimoidočih ljudi in živali. Organizirano turnirsko igranje pandola poteka od leta 1993, ko so člani Društva za oživljanje starega Kopra, ki so igro poznali iz svojega otroštva, organizirali prvi uradni turnir, v naslednjih letih so jim sledili v Piranu, Strunjanu, Hrvatinih in Sečoveljah. Leta 2000 je nastala Zveza društev igre Pandolo. Združuje društva, ki igrajo pandolo, organizira tekmovanja, vodi podatke o tekmovanjih in sodelujočih ekipah ter skrbi za enotna pravila igre. Pandolo je tudi dediščina italijanske manjšine na narodnostno mešanem območju, zato pri pripravi nekaterih turnirjev sodelujeta skupnosti Italijanov v Kopru in Piranu. Pandolo igrajo ob nekaterih prireditvah in verskih praznikih (sv. Nazarij v Kopru, sv. Jurij v Piranu, veliki šmaren v Strunjanu). Igra se je iz obalnih mest razširila v Prekmurje, kjer jo igrajo od leta 2005. Njihove ekipe sodelujejo na obalnih turnirjih.

Datacija:

antika (domnevno), 15. stol. (omemba), zadnja četrtina 20. stol., 1993

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje:

Opis lokacije:

Primorska

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **0** X: **0**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

več nosilcev

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00019.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tjaša Zidarič, 2012

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja žive dediščine**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za živo dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Pokrajinski muzej Koper**

Strokovna področja:

etnologija

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register žive kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

Slovenski etnografski muzej

Pokrajinski muzej Koper

9. UTEMELJITEV VPISA

Igra pandolo je pomemben del kulturne, športne in folklorne dediščine v slovenskem prostoru. Z organiziranim turnirskim igranjem si lokalno prebivalstvo prizadeva za popularizacijo te igre in za ohranjanje kulturne dediščine slovenske Istre. Ohranitev igre ima velik pomen za lokalno prebivalstvo. Igra, katere znanje se je prenašalo iz roda v rod, ima povezovalno vlogo v skupnosti, pripomore h krepitvi lokalne in v zadnjih letih tudi širše identitete ter prispeva k posebnosti in pestrosti območja, na katerem se igra.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitve: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **centroid ni določen**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **7.3.2013**

Št.: **Rzd-01-13-00001-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 400 52 00
F: 01 400 53 21

Številka: Rzd-01-13-00001-11-01

Datum: 7.3.2013

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00019**

Ime enote: **Pandolo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **39**

**Kulturno društvo starodavnih iger Punta Piran
Pusterla 3, 6330 Piran**

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1993 kot Športno društvo Casino Portorož – sekcija Pandolo, leta 2008 se je preimenovalo v Kulturno društvo starodavnih iger Punta Piran. Ustanovljeno je bilo z namenom obujanja in ohranjanja tradicionalnih iger. Društvo ima 9 članov, nekateri od njih so pandolo igrali že v otroštvu. Pandolo igrajo v slovenski Pandolo ligi, na Hrvaškem in v Italiji. Igro predstavljajo na šolah, raznih prireditvah, ob kulturnih praznikih ipd. Pandolo in tudi druge tradicionalne igre, npr. kričečo 'Moro', na prireditvah prikazujejo oblečeni v tradicionalna praznična solinarska oblačila.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **PIRAN (PIRAN)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **388298** X: **43871**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00039.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:
Elio Bičič, 2012

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **7.3.2013**

Številka: **Rzd-01-13-00001-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-19-00012-11-01

Datum: 9.7.2019

opis nosilca enote nesnovne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00019**

Ime enote: **Pandolo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **40**

Kulturno in športno društvo Dolga Štorija

Ulica 15. maja 19b, 6000 Koper

<http://www.dolga-storija.si>

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Kulturno in športno društvo Dolga Štorija je bilo ustanovljeno leta 2011. Z igranjem pandola so začeli leta 2009 na turnirju v Hrvatinih. Sledila je ustanovitev samostojnega društva z namenom oživitve in ohranjanja istrske igre pandolo kot lokalne kulturne in športne dejavnosti in prenosa znanja na mlajšo generacijo. Društvo ima 23 članov in članic. Ekipe društva Dolga Štorija pod skupnim nazivom Panda United nastopajo na vseh slovenskih turnirjih, osmih na Obali, Štajerskem in na Hrvaškem ter treh turnirjih Pomurske A Lige v Prekmurju. Od leta 2011 društvo letno organizira turnir Koza Nostra v Kopru.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **KOPER (KOPER)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **401089** X: **44424**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00040.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Martin Stražar, 2012

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **7.3.2013**

Številka: **Rzd-01-13-00001-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne: **9.7.2019**

Številka: **Rzd-01-19-00012-03**

Razlog: **sprememba na terenu**

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 400 52 00
F: 01 400 53 21

Številka: Rzd-01-13-00001-11-03

Datum: 7.3.2013

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00019**

Ime enote: **Pandolo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **41**

Prostovoljno gasilsko društvo Hrvatini

Hrvatini 48a, 6280 Ankaran

http://www.gasilecsem.si/o_drustvu.php?idd=356

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Prostovoljno gasilsko društvo Hrvatini je začelo igrati pandolo leta 1996 na pobudo člana in takratnega predsednika Pandološke zveze Slovenije. Pandolo igra okoli 15 članov društva, nekateri igrajo poznajo iz mladosti. Igrajo na vseh turnirjih Pandološke zveze Slovenije, na demonstracijskih turnirjih za obujanje starodobnih iger in navad ter v prostem času za zabavo. Osvojili so več prvih mest in bili državni prvaki v pandolu za sezono 2011. V počastitev datuma ustanovitve društva organizirajo turnir Pandološke zveze Slovenije za pokal "Gasilska plamenica".

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **HRVATINI (KOPER)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **403197** X: **49656**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00041.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Franc Banko, 2004

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **7.3.2013**

Številka: **Rzd-01-13-00001-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

11. ZAZNAMKI